

АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: КОНТЕКСТ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕТИКИ

Одним із характерних явищ сучасного світу виступає глобалізація. Її ефекти настільки використовуються в багатьох процесах, що за умови їх відкинення унеможливиться повноцінне функціонування багатьох секторів життя, дотичних до процесів господарчих, економічних та інформаційних.

Говорячи про глобалізацію, різні науковці часто акцентують увагу на її всебічних аспектах і вказують на різні проблеми, що із нею поєднані. Економіст П. Дембінський звертає увагу на те, що вираз "глобалізація" вживається надто широко і хаотично. Адже так склалося, що природа глобалізації співмірна із всіма сферами людської діяльності, тому її можна окреслити як процес складної співзалежності між людськими особами [1, 32]. Теолог Й. Ожешина твердить, що в найширшому розумінні поняття глобалізації позначає факт того, що локальні явища мають свої аналоги в різних частинах світу [2, 51]. Як бачимо, в обох варіантах розуміння мова йде про інформаційно-технологічні процеси як рушійні сили розвитку людства у світовому масштабі. Таке твердження і є спробою узагальненого та об'єктивного характеризування глобалізації.

Проблема глобалізації досить широко розглядається в межах екологічної етики, що передусім покликається на позитивні сторони цього явища. Зокрема, доступ до великої кількості раніше недоступної інформації прокладає шлях до багатьох матеріальних благ. Людина в умовах глобалізації є більш захищеною від зомбування неправдивими фактами, бо має достатню кількість джерел задля визначення об'єктивності чи правдивості отриманої інформації. Це становить велику перешкоду для розвитку тоталітаризму в світі.

Глобалізація виступає процесом, що значною мірою впливає на світові процеси розвитку не лише матеріальної, але і моральної сфер. Етичні приписи, що існували протягом багатьох століть, не завжди можуть встояти перед новими вимогами часу, що зумовлені глобальними метаморфозами. Тобто сучасні темпи життя створюють небачені раніше все нові і нові ситуації, що пропагують альтернативні моральні настанови для вирішення етичних проблем. Людина в умовах глобалізації віддаляється від традиційних етичних норм, ідучи за тим, що популярне і має широке коло практикування, а не за тим, що виходить із її моральної природи. Тому в цьому сенсі глобалізація може виступити в ролі "креатора" норм, які не завжди мають бути узгодженими із об'єктивними засадами моральності. Проте це не єдина негативна риса глобалізованого світу: завдяки швидкому поширенню вседоступної інформації масового впливу, людське життя стає стандартизованим та лінійним. Окрім того, світ характеризується поступовою втратою суверенності.

Вищеподана рефлексія вказує на те, що глобалізація є явищем із амбівалентним характером. Іван Павло II писав: "Апріорно поняття глобалізації не містить у собі чіткого позитивного чи негативного визначення. Вона стає тим, що роблять із неї люди. Жодна система не несе на меті побудову власної структури. Так чи інакше в кінцевому результаті треба зрозуміти, що глобалізація, як і будь-яка інша система, має слугувати благу людства, а також повинна сприяти солідарності" [2, 58].

Підсумовуючи, слід сказати, що задля того, щоб глобальні процеси приносили людині користь, потрібно утвердити верховенство етичних норм. Глобалізація не може ґрунтуватися на синкретизмі чи елімінації конкуруючих ланок у межах єдиної системи, натомість вона має об'єктивно підтримувати культурні, національні та релігійні традиційні світові тенденції. Іншими словами, бути широким полем для міжособистісного діалогу на основі гуманності. З точки зору екологічної етики, глобалізація виступає як реальність, яку не слід поборювати чи змінювати в терміновому порядку (хоча б з огляду на те, що глобальні процеси, будучи наслідком технократичної людської діяльності, носять інтегративну і просвітницьку функцію), проте до неї слід підходити раціонально та розсудливо. Пропагуючи таку ідеологію, зможемо не лише мінімізувати негативні наслідки глобалізаційних процесів, але й використовувати їх результати задля власної інтеграції.

Література:

1. Bugaj R., Dembiński P., Jankowiak J. Kto zyskuje, a kto traci? – dyskusja // Miesięcznik "Więź". – 2001. – №10. – S. 31-39.
2. Rudkiewicz M. Bóg w globalnej wiosce. – Kraków : Wydawnictwo M, 2002. – 248 s.